

Vodnik po obeh straneh slovenske meje

Vsebina

Uvod	3
Pot od Tromeje do Bovca	4
Pot od Tolmina do Nove Gorice	5
Pot od Gorice do Trsta	6
Pot od Bazovice mimo Sežane in Pivke do Podgrada	7
Pot po obali	8
Pot od Lipice preko Kraškega roba in Snežnika do Starega trga pri Ložu	9
Pot od Prezida do Osilnice	10
Pot od Osilnice do Metlike	11
Pot od Metlike do Kumrovca	12
Pot od Kumrovca do Huma na Sutli	13
Pot od Huma na Sutli do Ormoža	14
Pot od Ormoža do Lendave	15
Pot od Lendave do Gornje Radgone	16
Pot od Gornje Radgone do Dravograda	17
Pot od Dravograda do Logarske doline	18
Pot po avstrijski strani, kjer živijo Slovenci	19

Uvod

Slovenija je dežela raznolikih pokrajin, bogate zgodovine in skritih kotičkov, ki čakajo, da jih odkrijemo. Meja, ki jo deli s sosednjimi državami, ni le črta na zemljevidu, ampak prostor prepletanja kultur, zgodb in naravnih lepot. Člani študijskega krožka »Po obeh straneh slovenske meje«, ki je potekal pod okriljem Alfabet, d.o.o. od oktobra 2024 do januarja 2025, smo se podali na raziskovanje celotnega obmejnega pasu od tromeje na severu, preko gričevnate Štajerske in Pomurja, po slikovitih dolinah Dolenjske in Bele krajine, skozi kraško pokrajino Primorske, vse do Jadranskega morja.

Na srečanjih smo najprej spoznavali zgodovino, kulturno dediščino, naravne znamenitosti in posebnosti obmejnih krajev, nato pa smo se odpravili na teren. Presenečeni smo bili nad tem, koliko skritih biserov se skriva prav ob meji. Tu so kraji z zanimivimi zgodbami, osupljivi razgledi, prijazni domačini in bogata kulturna pestrost, ki jo oblikujejo stoletja sobivanja različnih narodov. Mnogi od teh krajev niso turistično razviti in ostajajo neodkriti, a prav zato ponujajo pristno doživetje in priložnost za raziskovanje neokrnjene narave, odkrivanje bogate dediščine ter srečanja s prijaznimi domačijami, ki ohranjajo tradicijo.

S tem vodnikom želimo tudi vas spodbuditi, da se odpravite na potep ob slovenski meji. Ne glede na to, ali iščete idejo za enodnevni izlet, kolesarsko turo ali večdnevno raziskovanje, boste v njem našli predloge poti, opise zanimivih točk in namige za doživetja, ki jih ne boste našli v klasičnih turističnih prospektih. Odkrijte kraje, kjer se zgodovina prepleta s sedanostjo, kjer narava vabi k raziskovanju, in kjer so meje le še simbol preteklosti, medtem ko danes povezujejo.

Naj bo ta vodnik vaš sopotnik pri odkrivanju manj znanih, a izjemno bogatih kotičkov naše države.

Pot od Tromeje do Bovca

1. Postanek: Tromeja

- **Tromeja (Peč, 1508 m):** Kratek pohod do točke, kjer se srečajo meje Slovenije, Italije in Avstrije. Ob tem spoznajte zgodovino treh narodov na tem stičišču in pomen tromeje za lokalne skupnosti.

2. Postanek: Rezija (Italija)

- **Dolina Rezije:** Slovenska skupnost v Italiji, znana po edinstvenem rezijanskem narečju in kulturi. Obisk rezijanskega muzeja, kjer lahko izveste več o posebnostih njihovega jezika, glasbe in plesov.
- **Vas Ravanca (Prato di Resia) :** Sprehod po vasi, kjer lahko spoznate življenje lokalne slovenske skupnosti in si ogledate njihovo kulturno dediščino.

3. Postanek: Nadiške doline (Italija)

- **Špeter (San Pietro al Natisone):** Vas z bogato kulturno dediščino Slovencev v Beneški Sloveniji. Obiščite Muzej rezijanskih in beneških Slovencev, kjer sta predstavljeni zgodovina in kultura Slovencev na tem območju.
- **Čedad (Cividale del Friuli) :** Sprehod po mestu, ki ima globoke korenine v slovenski zgodovini, saj ga je ustanovil langobardski kralj in je pomemben tudi za slovensko narodnostno skupnost.

4. Postanek: Kobarid

- **Kobariški muzej 1. svetovne vojne:** Ogled muzeja, posvečenega soški fronti, ki je izpostavil težke pogoje vojakov in civilnega prebivalstva. Posebna pozornost je posvečena izkušnjam slovenskih vojakov in prebivalcev.
- **Slap Kozjak :** Kratek pohod do čudovitega slapa v bližini Kobarida.

5. Postanek: okolica Kobarida

- **Trdnjava Kluže:** Zgodovinska trdnjava iz časa Avstro-Ogrske, ki je igrala pomembno vlogo v 1. svetovni vojni. Možnost ogleda razstav in vodiča.
- **Soška fronta :** Sprehodite se ob reki Soči, ki je bila priča številnih bitk med 1. svetovno vojno in si oglejte opuščene vojaške objekte.

Pot od Tolmina do Nove Gorice

1. Postanek: Tolmin

- **Tolminska korita:** Ogled naravnega bisera in pričevanj o zgodovinskih dogodkih na tem območju
- **Tolminski muzej:** Muzej z bogatimi zbirkami o življenju ljudi na Tolminskem, vključno s prikazom vpliva italijanske meje na slovensko prebivalstvo.

2. Postanek: Beneška Slovenija – Vas Bardo (Italija)

- **Vas Bardo (Lusevera):** Obisk Beneške Slovenije, kjer si lahko ogledate tipične slovenske vasi na italijanski strani meje. Bardo je še vedno močno povezan s slovenskimi kulturnimi in jezikovnimi koreninami.
- **Kulturni center slovenskih zamejcev :** Ustavite se v kulturnem centru, kjer so na voljo razstave in publikacije o življenju in identiteti Slovencev na tem območju.

3. Postanek: Kanal ob Soči

- **Kanal ob Soči:** Ogled zgodovinskega mostu in mestnega jedra ob reki Soči, ki ponuja slikovite razglede ter sprehod po mestu, ki je zaradi svoje lepote in pomembnosti v preteklosti privabljal prebivalce z obeh strani meje.

4. Postanek: Gorica

- **Gorica – Nova Gorica:** Raziskovanje dveh mest na meji. Na slovenski strani obiščite **Goriški muzej na gradu Kromberk** . Na italijanski strani pa obiščite **Kulturni center Lojze Bratuž** in **Narodni dom v Gorici** , kjer lahko spoznate delovanje slovenskih zamejcev.
- **Sprehod skozi Novo Gorico in Gorico :** Mesti povezuje Trg Evrope, simbol odprte meje in povezovanja obeh narodov.

Pot od Gorice do Trsta

1. Postanek: Gorica (Italija)

- **Goriški muzej in grad:** Ogled gradu, ki ponuja zbirke o zgodovini Goriškega. Grad je pomembna točka za razumevanje razdelitve mesta Gorica po drugi svetovni vojni.
- **Narodni dom v Gorici :** Kulturno in zgodovinsko središče slovenskih zamejcev, kjer lahko izveste več o slovenskem gibanju na tem območju.

2. Postanek: Opatje selo in Doberdob (Italija)

- **Opatje selo:** Vas, ki ima bogato zgodovino iz časa soške fronte. Ogled obeležij in spominskih plošč, posvečenih vojni.
- **Doberdob (Doberdo del Lago) :** Obisk slovenskega kulturnega centra, kjer so prikazani zgodovinski dogodki iz prve svetovne vojne. Doberdob je bil med vojno izpostavljen hudim bojem, v slovenskem izročilu pa velja za simbol trpljenja in odpora.

3. Postanek: Prosek in Križ (Italija)

- **Prosek (Prosecco):** Zgodovinska vas na Krasu, kjer živi slovenska skupnost. Sprehod po vasi, kjer je ohranjena kulturna dediščina slovenskih zamejcev.
- **Križ (Santa Croce) :** Slovenska vas z zgodovinskimi cerkvami in obeležji. Svetujemo tudi obisk kulturnega centra, kjer so organizirane razstave o življenju slovenske skupnosti.

4. Postanek: Trst (Italija)

- **Narodni dom v Trstu:** Zgodovinsko središče, kjer je nekoč delovala slovenska kulturna ustanova. Po požigu leta 1920 so ga obnovili, danes pa simbolizira boj slovenske skupnosti za pravico.
- **Rižarna v Trstu :** Ogled nekdanjih nacističnih koncentracijskih taborišč, ki je pomemben zgodovinski spomenik in simbol odpora proti fašizmu in nacizmu.

Pot od Bazovice mimo Sežane in Pivke do Podgrada

1. Postanek: Bazovica (Italija)

- **Spominsko obeležje ustreljenim bazoviškim junakom:** To obeležje je posvečeno štirim slovenskim borcem, ki so bili usmrčeni med fašističnim zatiranjem.
- **Bazoviška fojba:** Naravni kraški pojav, ki je postal simbol tragičnih dogodkov iz časa po drugi svetovni vojni, ko so tukaj našli več grobišč.

2. Postanek: Sežana in Lipica

- **Kraški muzej v Sežani:** Muzej ponuja vpogled v zgodovino Krasa in življenja ljudi na tem območju.
- **Kobilarna Lipica:** Obisk kobilarne in ogled konjev lipicancev, ki so ponos Slovenije in pomemben del kulturne dediščine.

3. Postanek: Pivka

- **Park vojaške zgodovine Pivka:** Ogled muzeja, kjer je predstavljena slovenska vojaška zgodovina z razstavami o osamosvojitvi Slovenije in boju za meje. Na ogled so tudi tanki, letala in druga vojaška vozila.

4. Postanek: Ilirska Bistrica in vasica Podgrad

- **Ilirska Bistrica:** Obisk kulturnega središča in ogled spomenika, posvečenega boju za slovensko ozemlje.
- **Podgrad :** Sprehod do meje s Hrvaško, kjer si lahko ogledate mejno območje in spominska obeležja, ki pričajo o boju za slovensko mejo.

Pot po obali

1. Postanek: Milje – Muggia (Italija)

- **Staro mestno jedro Milj:** To starodavno obmorsko mesto na italijanski strani meji na Tržaški zaliv in ima bogato zgodovino povezovanja italijanske in slovenske kulture. Sprehodite se po ozkih ulicah, kjer so ohranjene srednjeveške hiše, slikoviti trgi in cerkev **Santa Maria Assunta** iz 12. stoletja.
- **Pristanišče in promenada:** Sprehodi ob promeniadi ob morju ponujajo razglede na Tržaški zaliv in Trst.

2. Postanek: Trst (Italija)

- **Veliki kanal, mestna hiša z vodnjakom štirih celin in trg Unità d'Italia :** Oglej glavni točki mesta, kjer se prepletajo različni kulturni vplivi.
- **Grad Miramare:** Romantičen dvorec nad morjem s čudovitim parkom.

3. Postanek: Koper

- **Staro mestno jedro :** Osrednji trg z veličastno arhitekturo iz beneškega obdobja, Pretorska palača, Loža, Stolnica Marijinega nebovzeta z največjimi slovenskimi orglami.
- **Rezervat Škocjanski zatok:** opazovanje ptic v naravnem okolju.
- **Kavarna Carpaccio:** ime ima po jedi, ki naj bi izvirala prav iz Kopra.

4. Postanek: Izola

- **Ribiški muzej Izola :** Muzej poudarja pomen ribolova, ki je nekoč povezoval slovensko in hrvaško Istro.
- **Manziolijeva palača:** Gotska palača iz 15. stoletja, ki je ena najstarejših stavb v Izoli.
- **Simonov zaliv:** Arheološko najdišče rimskih ostankov.

5. Postanek: Piran

- **Tartinijev trg:** Obkrožen je s čudovitimi stavbami: Benečanko, mestno Ložo in občinsko palačo.
- **Pomorski muzej Sergeja Mašera :** Mesto, kjer so se skozi stoletja odvijale različne kulturne izmenjave med Slovenci in Italijani.
- **Cerkev Svetega Jurija in mestno obzidje:** Od tu je čudovit razgled na Piranski zaliv.
- **Akvarij:** V njem so morski organizmi Jadrana.
- **Sečoveljske soline:** Tu si lahko ogledate muzej solinarstva.

Pot od Lipice preko Kraškega roba in Snežnika do Starega trga pri Ložu

1. Postanek: Lipica

- **Kobilarna Lipica** : Sprehod po kobilarni, kjer lahko izveste več o stoletni tradiciji rejne lipicancev, ki ima posebno mesto v našem kulturnem prostoru.

2. Postanek: Kraški rob

- **Socerb** : Oglej grad Socerb in jame sv. Socerba, kjer zgodovina še dodatno poudarja naravno pregrado in simbolično povezavo med narodom na obeh straneh meje.

3. Postanek: Snežnik

- **Grad Snežnik** : Zgodovinski grad v neokrnjeni naravi, ki je eden redkih v Sloveniji z ohranjenimi originalnimi notranjimi prostori. Grad ima korenine v avstrijski in italijanski zgodovini in povezuje različne kulture.
- **Narava okoli Snežnika** : Raziskovanje gozdov in naravnih poti v bližini, ki vabijo k spoznavanju neokrnjene narave.

4. Postanek: Stari trg pri Ložu

- **Stari trg** : Zgodovinsko mesto, kjer se še danes srečujejo tradicionalne slovenske in hrvaške vplivne prvine. V mestu si oglejte lokalne znamenitosti in spoznajte vplive hrvaške in slovenske kulture skozi stoletja.

Pot od Prezida do Osilnice

1. Postanek: Prezid (Hrvaška)

- **Zgodovinsko jedro Prezida:** Prezid je znan po svoji bogati zgodovini kot strateško naselje na meji med Hrvaško in Slovenijo. Sprehod po vasi vam prikaže tradicionalno arhitekturo in kulturno dediščino obmejnega območja.
- **Prezidska cerkev svetega Križa:** Cerkev je simbol obmejnega prebivalstva, ki povezuje ljudi obeh narodnosti skozi stoletja.
- **Ostanki starega prezidskega obrambnega sistema:** Oglejte si obrambne utrdbe, ki pričajo o zgodovinskih prizadevanjih za varovanje obmejnih območij.

2. Postanek: Babno Polje

- **Babno Polje – najhladnejši kraj v Sloveniji:** Obisk najhladnejšega kraja v Sloveniji je priložnost za spoznavanje narave, ki povezuje prebivalce na obeh straneh meje. Oglejte si naravne znamenitosti in se seznanite z življenjem v ekstremnih vremenskih razmerah.
- **Pogovori z domačini:** Območje Babnega Polja je pomembno za medkulturne stike, saj domačini pogosto sodelujejo s hrvaškimi sosedi v gospodarskih in kulturnih dejavnostih.

4. Postanek: Loški Potok

- **Sprehod po Loškem Potoku:** Obisk vasice, ki je tesno povezana z zgodovinskimi in kulturnimi vezmi s Hrvaško. Pogovorite se o stoletni migraciji in izmenjavi znanj ter običajev med sosednjimi naselji.

5. Postanek: Osilnica

- **Mesto Osilnica:** Osilnica, ki jo obdaja narava in gozdovi, je znana po bogatem ljudskem izročilu, ki povezuje Slovence in Hrvate. Obiščite **cerkev sv. Petra**, ki je pomembna kulturna točka skupnosti.
- **Reka Kolpa:** Kolpa, ki teče skozi Osilnico, predstavlja naravno mejo, a je hkrati tudi pomemben povezovalni element, saj združuje prebivalce obeh narodnosti.

Pot od Osilnice do Metlike

1. Postanek: Kostel

- **Grad Kostel:** Ta mogočni srednjeveški grad, ki se dviga nad reko Kolpo, je eden bolje ohranjenih gradov v Sloveniji. Grad je skozi stoletja igral pomembno vlogo pri obrambi pred turškimi vpadi.
- **Naravna okolica Kostela:** Uživate v sprehodih po okoliških gozdovih in naravi, ki še dodatno poudarjajo skupno dediščino med slovensko in hrvaško stranjo Kolpe.

2. Postanek: Vinica

- **Vinica – rojstni kraj pesnika Otona Župančiča:** V Vinici, ki je rojstni kraj znanega slovenskega pesnika, si lahko ogledate Župančičevo spominsko hišo in izveste več o njegovem življenju in delu. Župančič je pisal tudi o življenju na tem obmejnem območju.
- **Krajinski park Kolpa:** Vinica leži v osrčju krajinskega parka, kjer je reka Kolpa zaščitena kot naravna znamenitost. Tu lahko pohajkujete ob reki ali pa se v poletnih mesecih okopate v njej.

3. Postanek: Rosalnice – Tri fare

- **Tri fare:** Tri srednjeveške cerkve, posvečene sv. Roku, sv. Petru in Mariji, so redkost na območju Bele krajine. Ogledate si lahko arhitekturo, ki je mešanica različnih vplivov in kaže na povezanost regije z evropskimi kulturnimi tokovi.

4. Postanek: Metlika

- **Mestno jedro Metlike:** Metlika, zgodovinsko središče Bele krajine, se ponaša z zanimivo arhitekturo in slikovitimi ulicami. Obiščite **Metliški grad**, kjer se nahaja Belokranjski muzej s stalno zbirko o zgodovini, kulturi in etnologiji Bele krajine.
- **Vinska klet Metlika:** Bela krajina je znana po svoji vinski tradiciji, zato je obisk vinske kleti obvezen del ogleda. Tukaj se lahko udeležite degustacije lokalnih vin.
- **Reka Kolpa:** Zaključite pot ob reki Kolpi, ki teče tudi skozi Metliko. Kolpa je skozi zgodovino igrala ključno vlogo v povezovanju prebivalcev Bele krajine in sosednje Hrvaške.

Pot od Metlike do Kumrovca

1. Postanek: Grad Gradac

- **Grad Gradac:** Obiščite ta lepo ohranjeni grad, ki se nahaja ob reki Lahinji. Grad, nekoč pomembna obrambna trdnjava, danes predstavlja kulturno in zgodovinsko dediščino Bele krajine.
- **Razgled na reko Lahinjo:** Grad se nahaja ob reki, ki povezuje okoliške vasi in simbolizira povezavo med kraji Bele krajine. Sprehod ob reki ponuja mirne razglede na naravno okolje.

2. Postanek: Krajinski park Lahinja

- **Krajinski park Lahinja:** Raziščite ta krajinski park, kjer lahko doživite biotsko raznovrstnost Bele krajine in spoznate naravno dediščino obmejnega območja. Park je dom številnim ogroženim vrstam in predstavlja skupno naravno bogastvo Slovenije in Hrvaške.

3. Postanek: Brezovica pri Metliki

- **Etno hiša "Brezovska domačija":** Ta tradicionalna belokranjska domačija prikazuje način življenja v preteklosti. Obiščite hišo in si oglejte starinske predmete, oblačila ter orodja, ki pričajo o življenju ob meji.

5. Postanek: Bistra pri Bregani (Hrvaška)

- **Samostan in grad Bistra:** Obiščite zgodovinski samostan in grad Bistra, ki ima korenine v srednjem veku. Samostan je nekoč služil kot verski in kulturni center ter pomembno stičišče kultur.
- **Muzej in park Bistra:** Ta muzej je posvečen hrvaški kulturni dediščini in prikazuje način življenja v preteklosti. Sprehod po parku vam omogoča, da začutite bogato naravno okolje.

6. Postanek: Zagorska Sela (Hrvaška)

- **Staro mestno jedro:** Obiščite majhno mestece z značilno arhitekturo hrvaškega Zagorja, kjer lahko spoznate lokalno kulturno dediščino. V vasi je več tradicionalnih hrvaških gostiln, ki ponujajo lokalne specialitete.

Pot od Kumrovca do Huma na Sutli

1. Postanek: Kumrovec (Hrvaška)

- **Muzej Staro selo Kumrovec:** Oglejte si zadnje dele tega muzeja na prostem, ki prikazuje hrvaško vas iz 19. stoletja. Muzej ponuja izjemno zbirko tradicionalnih hiš in etnoloških predmetov.
- **Spominska zbirka Josipa Broza Tita:** V Kumrovcu si lahko ogledate tudi razstave in spominske predmete, povezane z Josipom Brozom Titom, ki prikazujejo politično in kulturno zgodovino tega območja.

2. Postanek: Desinić (Hrvaška)

- **Grad Veliki Tabor:** Ta mogočen grad iz 15. stoletja, ki je eden najbolj ohranjenih srednjeveških gradov na Hrvaškem, ponuja razgled na hrvaško Zagorje in obmejne dele Slovenije. Grad ima tudi zbirko o življenju v srednjem veku ter legende o Veroniki Deseniški.
- **Sprehod po vasici Desinić:** Obisk vasice omogoča vpogled v lokalno kulturo in način življenja ter predstavlja slikovit primer življenja ob hrvaško-slovenski meji.

3. Postanek: Podsreda

- **Grad Podsreda:** Nedaleč od Desinića, na slovenski strani meje, se nahaja čudovit grad Podsreda. Grad, ki izvira iz 12. stoletja, ponuja zgodovinske razstave in pogled na srednjeveško življenje ter povezavo med slovensko in hrvaško kulturo.
- **Krajinski park Kozjansko:** Obiščite ta zaščiteni park, kjer so urejene pohodniške poti, ki vam omogočajo raziskovanje biotske raznovrstnosti. Park je dom številnim redkim rastlinam in živalim ter spodbuja sodelovanje med Slovenijo in Hrvaško pri varovanju narave.

4. Postanek: Rogaška Slatina

- **Zdraviliški park in promenada:** Rogaška Slatina je znana po zdravilišču in mineralnih vodah, ki privabljajo obiskovalce z obeh strani meje. Sprehodite se po čudovitem parku in uživajte v sproščujočem okolju.
- **Kristal Rogaška:** Obiščite steklaro Rogaška, kjer si lahko ogledate izdelavo kristala in spoznate umetnost pihanja stekla, ki ima dolgo tradicijo in povezavo s hrvaško obrtno kulturo.

Pot od Huma na Sutli do Ormoža

1. Postanek: Hum na Sutli (Hrvaška)

- **Zgodovinsko središče Huma na Sutli:** Hum na Sutli se ponaša z bogato zgodovino in značilno arhitekturo hrvaškega Zagorja. Kraj je pomemben zaradi svoje obrtne dediščine, zlasti kovinske industrije.
- **Obisk kulturnega centra Huma na Sutli:** Ta kraj prikazuje obrtno dediščino, ki je bogata z industrijsko zgodovino, zlasti v kovinski industriji. Center predstavlja tradicionalne obrti in umetniška dela lokalnih rokodelcev, ki simbolizirajo kulturno povezanost z obmejnimi območji.
- **Narava ob reki Sutli:** Reka Sutla označuje mejo in je simbol povezovanja med obema narodoma. Sprehodi ob reki in obmejne poti vam omogočajo vpogled v življenje ob meji.

2. Postanek: Ptuj

- **Ptujski grad:** Na vzpetini nad mestom Ptuj stoji veličasten grad z muzejem, ki ponuja razstave o srednjeveškem življenju in bogati zgodovini Ptuja. V muzeju so predstavljeni tudi vplivi različnih kultur, ki so oblikovale življenje v mestu.
- **Ptujsko jezero:** Sprehodi ob Ptujskem jezeru, največjem umetnem jezeru v Sloveniji, ponujajo priložnost za sprostitev v naravi. Jezero je pomembno za okoljsko ohranjanje in turizem na tem območju.
- **Mestna hiša in staro mestno jedro:** Ptuj je najstarejše slovensko mesto, kjer si lahko ogledate stare mestne stavbe, srednjeveško arhitekturo ter vinske kleti, ki pričajo o bogati vinogradniški dediščini.

3. Postanek: Ormož

- **Grad Ormož:** Grad, obdan z lepo urejenim parkom, je danes del Pokrajinskega muzeja Ptuj-Ormož, kjer so na ogled razstave o lokalni zgodovini in kulturni dediščini.
- **Ormoške vinske kleti:** Ormož in okolica sta znana po vinogradih in odličnih vinih. Obiščite lokalne vinske kleti, kjer lahko okusite vina, ki simbolizirajo gostoljubnost regije in dolgo tradicijo vinogradništva.
- **Krajinski park Ormoške lagune:** Ta naravni rezervat je dom številnim vrstam ptic in živali, kar je pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti. Ogled tega mirnega naravnega območja ponuja priložnost za sprostitev in stik z naravo.

Pot od Ormoža do Lendave

1. Postanek: Jeruzalem

- **Jeruzalemska vinska cesta:** Slikovita vinska cesta Jeruzalema vodi skozi vinorodne griče z razgledom na čudovite vinograde. Ob poti lahko obiščete lokalne vinske kleti, ki ponujajo degustacije.
- **Cerkev Žalostne Matere Božje:** Ta romarska cerkev je znana po svoji zgodovinski in kulturni vrednosti ter privablja obiskovalce z zanimivo zgodbo in prelepim razgledom na vinorodne pokrajine.

2. Postanek: Ljutomer

- **Staro mestno jedro Ljutomera:** Sprehod po mestnem jedru razkriva bogato arhitekturno dediščino s starimi mestnimi stavbami, ki odražajo lokalno zgodovino.
- **Ljutomerska kasaška tradicija:** Ljutomer je znan po kasaških dirkah, ki so pomemben del kulturne dediščine. Obiščite kasaški muzej ali pa si oglejte dirko, če je v času vašega obiska.

3. Postanek: Murska Sobota

- **Grad Murska Sobota:** Ta renesančni grad je središče mestne kulturne ponudbe in gosti Pokrajinski muzej Murska Sobota. Muzej prikazuje zgodovino in etnološke posebnosti Pomurja.
- **Soboško jezero in Expano:** Ta jezero z obrežjem je priljubljeno rekreacijsko območje, kjer se nahaja Expano – interaktivni paviljon, ki ponuja multimedijško predstavitev Pomurja in njegove naravne ter kulturne dediščine.

4. Postanek: Bogojina

- **Cerkev Gospodovega vnebovzetja v Bogojini:** Znana Plečnikova cerkev je arhitekturni biser tega območja. Njena unikatna zasnova združuje tradicionalne in modernistične elemente ter odraža Plečnikovo vizijo sakralne arhitekture.
- **Bogojinski lončarji:** Obiščite lokalne lončarje, kjer lahko spoznate lončarske izdelke, značilne za Prekmurje, in vidite, kako se ti izdelki tradicionalno izdelujejo.

5. Postanek: Lendava

- **Lendavski grad:** Na vrhu hriba nad Lendavo se nahaja grad s čudovitim razgledom na mesto in okoliško pokrajino. V gradu je muzej z razstavami, ki prikazujejo zgodovino Lendave in bogato kulturno dediščino madžarske manjšine.

Pot od Lendave do Gornje Radgone

1. Postanek: Vinarium

- **Stolp Vinarium:** Stolp z razgledom na štiri države omogoča čudovit razgled na Lendavsko pokrajino in sosednje Madžarsko. Vinarium je odličen za raziskovanje vinogradov v okolici.
- **Lendavske gorice:** Raziščite vinske kleti v Lendavskih goricah in okušajte lokalna vina, kjer tradicija pridelave vin sega daleč nazaj.

2. Postanek: Čentiba in Dolina (Madžarska)

- **Čentiba:** Obiščite vas Čentiba, znano po prepletu slovenske in madžarske kulture. V Čentibi je pomemben kulturni dom, kjer potekajo prireditve in dogodki slovensko-madžarske skupnosti.
- **Obisk Madžarske strani – Dolina:** Dolina je madžarska vas blizu meje, kjer živijo slovenski zamejci. Obiščete lahko kulturne točke in spoznate življenje Slovencev na Madžarskem.

3. Postanek: Razkrižje

- **Razkriško jezero in izvir termalne vode:** Ustavite se pri Razkriškem jezeru, ki ponuja naravni park z izviro termalne vode, priljubljen kraj za sprostitev in kopanje v zdravilni vodi.
- **Muzej na prostem Razkrižje:** Ta etnografski muzej prikazuje tradicionalno kmečko življenje, običaje in obrti na tem območju, ki odražajo bogato dediščino Pomurja.

4. Postanek: Krajinski park Mura (Veržej)

- **Babičev mlin na Muri:** Obiščite edini plavajoči mlin na Muri, ki prikazuje staro tehniko mlinarstva. Tu se lahko ustavite ob reki Muri, ki tvori naravno mejo med Slovenijo in Hrvaško, ter raziskujete okolico.
- **Krajinski park Mura:** Krajinski park je dom številnim rastlinskim in živalskim vrstam ter je del UNESCO biosfernega območja Mura-Drava-Donava.

5. Postanek: Apače

- **Gradišče v Apačah:** Obiščite arheološko najdišče, kjer so odkrili sledove poselitve iz različnih zgodovinskih obdobj, kar kaže na bogato zgodovinsko dediščino.
- **Sprehodi ob Muri:** Območje Apač omogoča sproščujoče sprehode ob reki Muri, kjer lahko občudujete naravne lepote in mirno obmejno okolje.

6. Postanek: Gornja Radgona

- **Grad Gornja Radgona:** Grad predstavlja bogato zgodovino obmejnega mesta, znanega po pomembni vlogi v slovensko-avstrijskih odnosih. Danes so v njem različne kulturne prireditve in dogodki.
- **Vinorodne Radgonske gorice:** Zaključite pot z obiskom Radgonskih gor, kjer lahko poskusite znani radgonski šampanjec in spoznate dolgo tradicijo pridelave penin v Pomurju.
- **Mesto Gornja Radgona:** Sprehod po starem mestnem jedru, kjer se srečata slovenska in avstrijska kultura, saj mesto meji na avstrijsko Radgono (Bad Radkersburg).

Pot od Gornje Radgone do Dravograda

1. Postanek: Benedikt in Sveta Trojica

- **Benedikt:** V tej mirni vasi obiščite cerkev sv. Benedikta in se sprehodite skozi kraj, ki je znan po srednjeveških arheoloških najdiščih in rimskih ostankih.
- **Samostan in cerkev Sveta Trojica:** Občudujte baročno cerkev in samostan, ki ponuja vpogled v sakralno umetnost ter zgodovino kraja, ki je pomemben del kulturne dediščine Slovenskih goric.

2. Postanek: Maribor

- **Lent ob Dravi:** Sprehodite se po najstarejšem delu Maribora ob reki Dravi, kjer boste našli znamenito Staro trto, najstarejšo trto na svetu, simbol vinske dediščine mesta.
- **Mariborski grad in Muzej narodne osvoboditve:** V gradu si lahko ogledate razstave o zgodovini mesta, medtem ko muzej narodne osvoboditve ponuja vpogled v obdobje druge svetovne vojne in uporniške aktivnosti.

3. Postanek: Vuzenica

- **Cerkev sv. Nikolaja v Vuzenici:** Ta srednjeveška cerkev je bogato okrašena s freskami in je primer lokalne sakralne dediščine.
- **Sprehod ob Dravi:** Sprostite se ob reki Dravi, ki ponuja čudovite razglede na okolico.

4. Postanek: Radlje ob Dravi

- **Vodna učna pot Reš:** Ta učna pot vas vodi skozi čudovit gozd in omogoča vpogled v lokalni ekosistem, vključno z naravno zaščitenimi mokrišči.
- **Biopark Radlje ob Dravi:** Obiščite edini biološki bazen v Sloveniji, kjer lahko uživate v kopanju brez kemikalij, kar je edinstvena izkušnja za ljubitelje naravnih kopališč.

5. Postanek: Dravograd

- **Grad Dravograd:** Spoznajte zgodovino mesta s sprehodom po območju gradu, ki se ponaša z izjemno lego in nudi pogled na sotočje rek Drave, Meže in Mislinje.
- **Cerkev sv. Vida:** Ena najstarejših cerkva na Koroškem, kjer lahko občudujete staro arhitekturo in freske, ki pripovedujejo o verski zgodovini območja.
- **Sotočje treh rek:** Sprehodite se po poteh ob reki Dravi, kjer se srečajo Drava, Meža in Mislinja, kar ustvarja slikovito in edinstveno naravno okolje.

Pot od Dravograda do Logarske doline

1. Postanek: Mežiška dolina

- **Podzemlje Pece:** Vožnja s kolesi po nekdanjem rudniku svinca in cinka.
- **Obisk muzeja rudarske dediščine** v Črni na Koroškem.
- **Spomenik padlim partizanom** v Črni , kjer je tudi spominska soba alpinistke Tine di Batista.

2. Postanek: Meja med Slovenijo in Avstrijo

- **Vzpon na Peco:** Krajši izlet do votline kralja Matjaža.
- **Globasnica (Avstrija):** Skok čez mejo, kjer je arheološko najdišče Stari grad s keltsko zgodovino.

4. Postanek: Iz doline Meže preko Pavličevega sedla na Solčavsko

- **Solčavska panoramska cesta:** Na tej cesti se razgrne sodelovanje med Slovenci in Avstrijci, saj poteka ob meji med državama. Cesta povezuje tako slovenske kot avstrijske kraje, kar odraža tesne vezi med narodoma v kulturnem in turističnem smislu.

5. Postanek: Tri doline

- **Logarska dolina:** Logarska dolina je eden izmed najbolj obiskanih naravnih parkov v Sloveniji.
- **Matkov in Robanov kot:** Manj turistično oblegani, a izjemno lepi dolini.

Pot po avstrijski strani, kjer živijo Slovenci

1. Železna Kapla (Eisenkappel)

- **Opis kraja:** Železna Kapla je srce slovenske manjšine v avstrijski Koroški. To majhno mesto ponuja bogato zgodovinsko in kulturno dediščino, kjer Slovenci živijo že stoletja.
- **Kulturni dom Železna Kapla:** Obisk tega kulturnega doma vam bo omogočil vpogled v slovensko kulturno življenje v Avstriji. Tu se organizirajo koncerti, gledališke predstave in izobraževalni dogodki, ki ohranjajo slovensko identiteto.
- **Cerkev sv. Jakoba:** Cerkev, ki ima pomembno vlogo pri ohranjanju slovenskih verskih in kulturnih tradicij v tem delu Koroške. Obiščite jo, da spoznate več o zgodovinskem vplivu Slovencev v tem kraju.

2. Celovec (Klagenfurt)

- **Opis kraja:** Celovec je glavno mesto avstrijske Koroške in eno izmed pomembnih kulturnih središč za slovensko manjšino. Tu so Slovenci prisotni v vseh vidikih družbenega in kulturnega življenja.
- **Narodni dom Celovec:** To je ključni kulturni prostor, kjer se ohranja slovenska kulturna dediščina. Tu organizirajo veliko dogodkov, kot so razstave, prireditve in koncerti, ki vključujejo slovenske umetnike in umetnice.
- **iKULT Celovec:** Gre za eno izmed osrednjih institucij za Slovence v Avstriji. V tem slovenskem interkulturnem prireditvenem centru deluje tudi edino profesionalno dvojezično gledališče, ki ponuja številne predstave v slovenščini in je pomembno za ohranjanje jezika in kulture.
- **Spomenik Dravski diviziji:** To je pomembno zgodovinsko obeležje, ki spominja na boje, ki so potekali v tem delu Koroške, in na slovenske žrtve iz prve svetovne vojne.

3. Vrba (Völkermarkt)

- **Opis kraja:** Vrba je pomemben kraj, kjer živijo Slovenci, in ima pomembno vlogo v zgodovinskem in kulturnem življenju slovenskih manjšin v Avstriji. Kraj je znan po svoji zgodovini in povezavah z drugimi slovenskimi naselji.
- **Slovenska šola Vrba:** To je ena izmed šol, kjer se učijo slovenski otroci. Šola predstavlja pomemben center za ohranjanje slovenskega jezika in kulture med mladimi generacijami.
- **Spomenik slovenski manjšini:** V Vrbi se nahajajo tudi spomeniki, ki obeležujejo prisotnost Slovencev v tem delu Avstrije ter njihovo vlogo v bojih za jezikovne in kulturne pravice.

4. Beljak (Villach)

- **Opis kraja:** Beljak je eno izmed večjih mest v avstrijskem Koroškem, kjer živijo Slovenci in kjer ima slovenska skupnost močan vpliv. Mesto je znano po svoji kulturni izmenjavi in sodelovanju med Slovenci in Avstrijci.
- **Narodni dom Beljak:** To je osrednji kulturni center za Slovence v Beljaku, kjer potekajo različne prireditve in kulturni dogodki. Gre za kraj, kjer se še danes aktivno ohranja slovenska kultura in tradicija.
- **Spomenik Francetu Prešernu:** V Beljaku se nahaja spomenik največjemu slovenskemu pesniku, Francetu Prešernu, kar ponazarja pomembnost slovenskega kulturnega vpliva tudi v Avstriji.